

HARCKÉSZÜLTSG ÉS HADTÁPKIKÉPZÉS

A Központ Hadtáp Előretolt Lépcső alkalmazásának tervezése, szervezése, vezetése törzsvezetési gyakorlaton

Elekes János ezredes

Ez év áprilisában parancsnoki és törzsvezetési gyakorlaton kísérleti jelleggel gyakorolt az *MN Előretolt Hadtápvezetési Pont (MN EHVP)* kijelölt operatív csoportja, melynek feladatát a *Központ Hadtáp Előretolt Lépcső (KHEL)* csapatai alkalmazásának megtervezése, szervezése és vezetése képezte.

A gyakorlaton hasznos tapasztalatok születtek, amelyek megerősítettek bennünket abban, hogy a központhadtáp háborús működésére vonatkozó elgondolásaink jó irányban haladnak, egyben rámutatott olyan területekre is, amelyeken pontosítások szükségesek. Ezen írással az a cél, hogy összefoglalja azokat a tapasztalatokat, amelyeket a további munkánkban célszerű figyelembe venni.

Az egységes értelmezés elősegítése érdekében célszerű néhány alapkérdés tisztázása.

Mindenekelőtt mi is a KHEL?

A KHEL olyan – az MNHF-ség, az MN fegyvernemi és szolgálatfőnökségek alárendeltségében levő – hadtáp-, fegyverzet-, technikai és szak-magasabbegységek, egységek és intézetek összessége, az előírt és kijelölt anyagi-technikai és egyéb eszközökkel, amelyek alaprendeltetése a háborús körülmények között az MN elvonuló szárazföldi csapataink minden oldalú hadtápbiztosítása a hadműveleti hadtáp felső tagozatának szintjén.

Egyszóval az MN központhadtáp azon része, amely erre a feladatra került szervezésre, kijelölésre és felkészítésre.

Ide tartoznak anyagi biztosítási-, szállítási-, technikai-, fegyverzeti-, közúti-, vasúti-, egészségügyi-, híradó-, műszaki-, vegyvédelmi-, légvédelmi-, ór-, biztosító-, kiszolgáló- magasabbegységek, egységek és intézetek.

Elgondolásaink szerint ezen erők alkalmazásának tervezését, szervezését, vezetését az MN EHVP végzi, melynek ezen magasabbegységek, egységek és intézetek közvetlen alárendeltségébe kerülnek, illetve a kijelölt hadműveleti készletek felett rendelkezik.

Az MN EHVP a HM vezetésének része, ezért ennek megfelelő jog- és hatáskörrel rendelkezik, a FRONT hadtáp vezető szerveinél a HM illetékes szerveit képviseli. Az MN EHVP működésének alapja az MNHF, a Honvé-

delmi Minisztérium szolgálatfőnökei által kiadott direktívák, intézkedések, tervkivonatok, a seregtestek részére kiadott FRONT hadtáp direktíva. Az MN EHVP a FRONT parancsnokság által megszabott, az MN EHVP szakág vezetőivel egyeztetett követelmények szerint – a FRONT egységes hadtápbiztosítási rendszerében – tervezi, szervezi és vezeti a saját és a meghatározott mértékben a szövetséges csapatok hadtápbiztosítását. A seregtest PK HTPH-ek, hadtáp törzsek részére kiadott intézkedései kötelező érvényűek. A HM illetékes vezetői felé elszámolási, jelentési, a FRONT hadtáp vezető szervek felé tájékoztatási kötelezettségei vannak. Esetenként – az MNHF elvtárs által meghatározott kérdésekben és mérvben – az ellátó központ PK-ok, KSZFI felé intézkedési joga van.

A fentiek elvi alapját a VSZ tagállamai *Egyesített Fegyveres Erői Főparancsnokának* 1973/011. számú parancsában meghatározottak képezik, mely szerint „A közös hadműveletek előkészítése és végrehajtása folyamán a nemzeti csapatcsoportosítások hadtápbiztosítását saját erőkkkel és eszközökkel végzik a nemzeti erőforrások terhére” továbbá uo. „A nemzeti fegyveres erők központhadtápjának állományában – az állandó jellegű bázisokon és anyagi eszközkészlet raktárakon, javító és egészségügyi szerveken kívül – célszerű rendelkezni meghatározott mennyiségű mozgó (tábori) hadtáp magasabbegységgel, egységgel és intézettel úgy, hogy azok képesek legyenek előremozogni a szükséges irányokban és megerősíteni, vagy teljes egészében biztosítani a nemzeti fegyveres erők ilyen, vagy olyan csoportosítását.

Az ilyen mozgó (tábori) hadtápszervek rendszerint a nemzeti parancsnokság alárendeltségébe fognak tartozni.”

Tehát a KHEL a fenti céllal került létrehozásra, az MN EHVP pedig a fenti nemzeti parancsnokság szerepét tölti be.

A gyakorlaton az MN EHVP szerepét játszó operatív csoportot a HM szervektől kijelölt személyek vezették, így az MN FSZF-ségtől a főnök anyagi helyettese, a Pc. Gjmű. Techn. SZF-ségtől a főnök műszaki és gazdasági helyettese, az MNHF-ségtől az MN HTP TÖF h. MNHF h-i minőségben, képviseltette továbbá magát az MNVK Agt. Csf-ség. (A hadtáp operatív csoportban voltak az MN HTP szolgálatfőnök helyettesek is). Az operatív csoport állománya 45 fő volt.

Az operatív csoport gyakoroltatásával azt a célt tűzték ki, hogy tapasztalatokat szerezzen a vezetés:

– a koalíciós FRONT hadtáptörzssel együttműködésben a KHEL alkalmazásának megtervezésében, működésének megszervezésében, vezetésében és irányításában;

– elmélyítsük az ismereteket a hadtápbiztosítás perspektív szervezeti és működési kérdéseiben;

– gyakoroltassuk a hadszíntéri ellátó, szolgáltató objektumok (saját és elleneséges) igénybevételének szervezését az MN elvonuló szárazföldi csapatok érdekében;

– pontosítsuk az MN EHVP működési mechanizmusát, együttműködési feladatait (a FRONT, HDS hadtáp vezető szerveivel, az MN EHVP-on tevékenykedő más szervekkel, ellátó központokkal stb.) a kidolgozásra kerülő okmányokat, az információáramlás rendjét.

Az operatív csoport tevékenysége három mozzanatra tagozódott.

Az I. mozzanatban vezette az ellenség betörésének visszaverésében résztvevő csapatok KHEL erőivel történő hadtápbiztosítását, megtervezte és szervezte a KHEL csapatok alkalmazását a támadó hadművelet hadtápbiztosítására, biztosította az együttműködést a FRONT hadtáptörzsszel, megszervezte és vezette a seregtestek, EHVP vezető állománya és az Ellátó Központ PK-ok, KSZFI közötti együttműködést.

A II. mozzanatban biztosította a KHEL csapatok vezetését a támadásba való átmenet és a támadás kifejlesztése időszakában, megtervezte és megszervezte a FRONT *Hadműveleti Manővercsoport* (HMCS) KHEL erőivel és eszközeivel történő hadtápbiztosítását.

A III. mozzanatban értékelte az ellenség által tömegesen mért atomcsapások következményeit, kidolgozta a következmények felszámolására, a KHEL csapatok működőképessége helyreállítására, a csapatoknál a következmények felszámolásában való részvétel rendszabályait.

Főbb tapasztalatok:

1. Az EHVP vezető állományának hatás- és jogköréből fakadóan az eddigiénél sokoldalúbb, mélyrehatóbb és eredményesebb együttműködést sikerült megvalósítani a FRONT hadtáp vezető állományával. A gyakorlat mindhárom mozzanatában a legfontosabb kérdéseket úgy egyeztetni, hogy azok egyforma értelmezést kapjanak mind a FRONT, mind az EHVP és a seregtest hadtáptörzsekben. Mindezt elősegítette, hogy az MNHF-ség törzs és a DHSCS hadtáptörzs között, már a gyakorlatra való felkészülés során egyeztetésre kerültek az együttműködés kérdései, az alapvető adatok, valamint a hadtáp erők és eszközök alkalmazásának elvi és gyakorlati kérdései. Igazolódott a gyakorlaton, hogy a központhadtáp egészével kapcsolatos ismeretek birtokában levő személyek az EHVP-on olyan kérdéseket is le tudnak rendezni helyben, amely kérdésekben egyébként a HM szervcinek vezetőihez kellene fordulniok a FRONT hadtáp vezető szerveinek.

Mindezek mellett arra is rámutatott a gyakorlat, hogy még tovább kell tisztázni az együttműködés területeit, kérdéseit és bizonyos mértékig szabályozni azt. Csak példaként arra, hogy még nincsenek kellően elhatárolva melyek azok a kérdések, amelyeket a FRONT hadtápdirektívában és melyek azok, amelyeket a KHEL csapatokat irányító parancsnok (vezető) seregtest PK HTPH-ek felé kiadandó intézkedésében szükséges szabályozni. Hibaforrást jelentenek ha mindkét részről szabályozzák ugyanazt a kérdést.

Erősíteni, intenzívebbé szükséges tenni a szakági vezetők (elsősorban az egészségügyi, közlekedési, üzemanyag) együttműködését a FRONT szakág vezetőkkel, mivel sok részlet-, de fontos kérdés nem fér bele - elsősorban az idő függvényében - a HTPH-i, TÖF-i együttműködésbe.

A gyakorlaton a FRONT és a HDS hadtáp törzsek egyaránt gyakoroltak és kiemelt figyelmet fordítottak a saját törzsmunkájukra, még emellett is kevésnek tűnik az a személyes kapcsolat, ami a FRONT hadtáp vezető állomány és a seregtest PK HTPH-ek között megvalósul. Meg kell találni a módját, hogy gyakoribb legyen ez.

A FRONT hadtáptörzs és az MN EHVP közötti együttműködéshez igen jó feltételeket biztosított, hogy a két vezetőszerz csupán néhány száz méterre települt egymástól, így gyakorlatilag nem okozott időkiesést az utazgatás. Az a tapasztalat, - figyelembe véve a megfelelő biztonsági távolságot - hogy ha nem

több, mint 3-5 km-re települ egymástól a két vezetési pont, akkor jók a feltételek, természetesen figyelembe véve az összekötő tisztek alkalmazását is.

2. Az MN EHVP hadtáp operatív csoport vezetője részére biztosított hatás és jogkör lehetővé tette olyan együttműködés megszervezését, ahol az MN EHVP vezető állománya, a seregtest hadtáp törzsfőnökök, ellátó központ parancsnokok, KSZFI közösen egyeztették a hadművelleti és harcfelelősségek által támogatott hadtápbiztosítási igények kielégítésének kire-kire tartozó feladatait hely, idő, az alkalmazandó módszerek stb. tekintetében, a végrehajtó szervek közös feladatait, az alkalmazandó erőket és eszközöket.

A gyakorlat igazolta, hogy az ilyen jellegű hadtáp együttműködésre szükség van. Az elvonuló szárazföldi csapatok hadtápbiztosítási rendszere, abban az egyes tagozatok, szakágak elengedhetetlenül összehangolt tevékenysége követeli ezt. A gyakorlat azt is mutatta, hogy e téren is vannak további tennivalók. Így például:

- az EK PK-ok, KSZFI a jelenlegi információs rendszert figyelembe véve nincsenek abban a helyzetben, hogy az MN haderőnemi alkalmazási kérdéseit a rájuk vonatkozó mértékben úgy ismernék, hogy az együttműködés során a szakági tevékenységek formáit, módszereit a ténylegesen kialakult helyzethez, hadművelleti, harcászati feladatok követelményeihez tudják konkrétan igazítani. Tehát jobban kellene ezeket a kérdéseket - természetesen a rájuk vonatkozó mértékben - ismerniük, ehhez igazítani a tájékoztató, információs rendszert. Ha ezt nem tesszük, akkor könnyen elvi sikra terelődhetnek egyes kérdések, mint ezen a gyakorlaton is történt;

- már béke időszakban ki kell művelni az ilyen jellegű együttműködés, elvi tartalmi, módszertani alapjait, háborús helyzetben (gyakorlaton) pedig a jelenleginél részletesebben szükséges előkészíteni és az együttműködés feladatait, annak valamennyi vonzatát tervben rögzíteni.

3. A hadművelleti tevékenységek során, különösen kritikus helyzetben, fontosabb feladatok előkészítése időszakában nagy jelentősége van annak, hogy a vezetők a helyszínen személyesen tekintsék át a helyzetet, a folyó tevékenységet, közvetlenül nyújtsanak segítséget az alsóbb hadtáp tagozatok vezető és végrehajtó szerveinek.

A gyakorlat során ez több esetben napirenden volt a seregtest hadtáptörzsek irányában. A korábbi irányítási rendszerrel ellentétben a gyakorolt vezetési rendszerben ez a tevékenység is hatékonyabb, operatívabb volt. Ez annak a következménye, hogy az MN EHVP vezető állományának hatás és jogköre biztosítja azt, hogy döntéseket hozzon a helyszínen és a végrehajtásra kötelező érvénnyel intézkedjen. Mindezen túlmenően arra is lehetőség van, hogy a legfontosabb hadtáp kérdéseket a parancsnoki állománnyal is egyeztessék. (Mint ahogy erre is volt példa a gyakorlaton).

A gyakorlat felvetette annak szükségességét is, hogy az MN EHVP-on vezetést biztosító helikopterek álljanak rendelkezésre, mert ezek nélkül a kiszállítás nehézkes. Az érintett hadtáp vezetési pontok közötti távolságok olyan nagyok, hogy egy-egy kiszállítás szgk-val 6-8 órát vesz igénybe, fél-egy órási érdemi munka mellett. A vezetők éppen ezért nagyon meggondolják ezt az utat, mert nagy időkiesést jelent a folyamatos munkából.

4. A gyakorlaton az EHVP operatív csoportjának összetétele¹ alkalomszerű volt – mint erről az előzőekben szó volt– mégpedig olyan összetételben, hogy az MN hadtáp egészét, illetve az egyes szolgáltatokat teljes vertikumában ismerő elvtársak kerültek kijelölésre. Így a csoport vezetője az MN HTP TÖF h. volt, a csapatba tartoztak az MN hadtáp szolgálataig főnökök helyettesei néhány általános hadtáp és szaktiszttel megerősítve, továbbá a tábori hadtáp-főnökség vezető állományából kijelölt elvtársak.

Az állomány a következő csoportosításban tevékenykedett:

- hadműveleti tervező csoport;
- anyag és szállítás tervező csoport;
- egészségügyi biztosítást tervező csoport;
- közlekedési biztosítást tervező csoport;
- híradó csoport;
- hadtáp technikai biztosítást tervező tiszt;
- összekötő és tolmács csoport.

Mindezek közvetlenül az operatív csoport vezető irányítása alatt tevékenykedtek.

Az alkalomszerű összetételből következően az operatív csoport első alkalommal gyakorolt rövid összekovácsoló felkészítést követően. Az állomány nagy része az ilyen jellegű munkákban kevésbé jártas, maga az MN EHVP, annak rendeltetése, feladatai, működésének rendje újszerű és kialakítás alatt levő kérdéskomplexum. Hozzá kell még azt is tenni, hogy a KHEL is viszonylag nem régi keletű fogalom, és az abba tartozó csapatok is perspektív szervezettel kerültek a gyakorlaton beállításra.

A fentieket is figyelembe vevő rövid összekovácsoló felkészítés alapján az operatív csoport alapvető feladatait – ha nehézségek árán is – teljesítette. A FRONT hadtápbiztosítási tervével összhangban tervezte, szervezte a KHEL csapatok alkalmazását, szabályozta és biztosította az MN elvonuló szárazföldi csapatok tevékenységéből fakadó hadtáp szükségletek kielégítését. A kapcsolatos legfontosabb terveket, okmányokat, intézkedéseket kidolgozta és kiadta. Nem tellett azonban erejéből a KHEL csapatok vezetésével összefüggő valamennyi alapvető kérdés kimunkálása, a vezetés folyamatosságának biztosítása.

A gyakorlat rámutatott arra és alapvető következtetésként levonható, hogy a békében más irányú munkaterületeken dolgozó állományból alkalomszerűen létrehozott vezetési csoport nem képes mindenben megfelelni azoknak a követelményeknek, amelyeknek az MN EHVP-nak eleget kell tenni. Nem elegendő ahhoz a munkához az általános gyakorlat, a tárgyi tudás, a jó szakmai ismeret. Feltétlen szükséges a perspektív szervezetek, azok alkalmazása, a tervezés, szervezés, az irányítási renddel összefüggő kérdésekben a jártasság, továbbá mint minden törzsben, vezető szervben a megfelelő szintű összekovácsoltság és még sok más.

Ezek a tapasztalatok indokoltá teszik egy olyan törzsnek, „magnak” a létrehozását, már békében, amelynek egyik alaprendeltetése az elvonuló szárazföldi csapatok KHEL erőivel és eszközeivel történő hadtápbiztosításával össze-

¹ Az MN EHVP operatív csoportjának csak azon részével foglalkozunk, amely az MNHF-séget képviselte, tehát nem az egészszel, amelybe az MN P.c. és G.jm. Techn., FV-i, Agt-i Csf-ség képviselői is tartoztak.

függő kérdések művelése és alapul, bázisul szolgál a HM szervek állományából kikülönített vezető állomány tevékenységéhez. Ez a törzs bázisul szolgálna továbbá ahhoz, hogy az MN EHVP állományába már békében kijelölt személyi állomány a felkészítés célszerűen igazított rendszerében felkészüljön háborús feladatra, mind elméleti, mind gyakorlati téren, továbbá ezen vezető szerv összekovácsolásához. Végezhető természetesen a KHEL csapatai „M” felkészítését, „M” előkészítő tevékenységét.

Összegezőképpen megállapítható a gyakorlat tapasztalatai alapján, hogy az MN elvonuló szárazföldi csapatok felső hadművelési szintű hadtápbiztosítását végző KHEL csapatok alkalmazásának tervezésére, szervezésére, irányítására tervezett MN EHVP lényegesen magasabb hatásfokkal képes megfelelni rendeltetésének, mint a korábbi vezetési szervezet, hatás és jogkörénél fogva magasabb szinten képes megvalósítani az együttműködést a FRONT, a seregtestek hadtápbiztosító szerveivel.

További fontos tennivalók vannak ezen vezetési rendszer előkészítése terén, így az állomány felkészítésében, a működési rend kidolgozásában, minden oldalú feltételeinek megtervezésében, az együttműködés tartalmi, módszerbeli kérdéseinek kimunkálásában stb.

Végezetül a gyakorlat kapcsán kiemelést kell, hogy kapjon az az együttműködési és segítő készség, amely a FRONT hadtápbiztosító vezetői, hadtápbiztosító állománya részéről megnyilvánult az operatív csoportunk és a seregtest hadtápbiztosító irányába.